

Libris

Alain Bentolila

Respect pentru oameni și cărți

Marie-Hélène Christensen

Maryse Fuchs

Dominique Korach

Catherine Schapira

Gramatica limbii franceze

Traducere de Larisa Gojnete

Editura Nomina

Cuvânt-înainte	3	Valoarea morfolologică și funcția
Parcurs de folosire	4	sintactică a cuvintelor
Lista prescurtărilor	6	Substantivul
Acordul adjecțivului	9	Substantiv abstract/ substantiv concret
Acordul participiului trecut	12	Substantiv animat/ substantiv inanimat
Acordul verbului	18	Substantiv comun
Adjectivul	23	Substantiv numărabil / substantiv
Adjectivul demonstrativ	26	nenumărabil
Adjectivul exclamativ	27	Substantiv propriu
Adjectivul nehotărât	29	Participiul trecut
Adjectivul interogativ	35	Participiul prezent
Adjectivul numeral cardinal	36	Fraza complexă
Adjectivul numeral ordinal	37	Fraza simplă
Adjectivul posesiv	39	Pluralul adjecțivelor propriu-zise
Adjectivul propriu-zis (calificativ)		Pluralul substantivelor
cu rol de apozitie	41	Punctuația
Adjectivul cu funcții de nume predicativ		Prepoziția
și element predicativ suplimentar	43	Prezentative
Adjectivul propriu-zis cu funcție		Pronumele
sintactică de atribut	46	Pronumele demonstrativ
Adjectivul verbal	49	Pronumele nehotărât
Adverbul	52	Pronumele interogativ
Adverbul (formare)	57	Pronumele personal
Adverbe circumstanțiale (loc, timp,		Pronumele posesiv
mod, cantitate, intensitate)	58	Pronumele relativ
Adverbele de opinie		Pronominal (verb)
(afirmație, îndoială, negație)	63	Propozițiile independență,
Apoziția (exprimată prin substantiv)	67	principală, subordonată
Articol (absența articolului)	70	Propoziția subordonată conjuncțională
Articolul hotărât	71	circumstanțială de scop
Articolul nehotărât	73	Propoziția subordonată conjuncțională
Articolul partitiv	75	circumstanțială de cauză
Auxiliarele	76	Propoziția subordonată conjuncțională
Complementele	80	circumstanțială de comparație
Complementele circumstanțiale	84	Propoziția subordonată conjuncțională
Complementul de agent	88	circumstanțială concesivă
Complementul care are ca element		Propoziția subordonată conjuncțională
regent un adjecțiv propriu-zis	90	circumstanțială condițională
(complementul adjecțivului)		Propoziția subordonată conjuncțională
Complementul direct	92	circumstanțială consecutivă
Complementul indirect	95	Propoziția subordonată conjuncțională
Atributul (complement determinativ)	97	circumstanțială de timp
Concordanța timpurilor	100	Propoziția subordonată completivă
Conjuncția coordonatoare	103	Propoziția subordonată infinitivală
Conjuncția subordonatoare	107	Propoziția subordonată interogativă
Enunțiativă (declarativă)(propoziție)	111	indirectă
Grade de comparație ale adjecțivului		Propoziția subordonată participială
propriu-zis: comparativul	113	Propoziția subordonată relativă
și superlativul		Stil direct, indirect, indirect liber
Determinanți	118	Subiectul
Exclamativă (propoziția)	120	Timpurile (verbului)
Femininul adjecțivelor propriu-zise	121	Cratima
Femininul substantivelor	124	Verbul
Gerunziiul	128	Diateză activă, diateză pasivă
Grupul nominal/grupul verbal	130	Categorii de cuvinte
Imperativă (propoziția)	132	Funcții esențiale ale substantivului
Impersonal (verb, construcție)	133	Cele 4 funcții ale adjecțivului propriu-zis
Infinitivul	135	Diferitele propoziții
Interjecția	139	Diferitele propoziții subordonate
Interrogativă (propoziție)	141	Acordul
Modurile verbului	145	Index de termeni gramaticali
Cuvinte (origine și formare)	151	Index de noțiuni gramaticale

Fie că este atribut, nume predicativ sau element predicativ suplimentar, adjec-
tivul (→ §42-48) calificativ (proprietate) se acordă în gen și număr cu substan-
tivul sau pronumele pe care îl determină:

Elle porte une robe élégante et un joli chapeau. (épithète)

Ea poartă o rochie elegantă și o pălărie frumoasă. (atribut)

Elle est jolie. (attribut)

Ea este frumoasă. (nume predicativ)

La jeune femme pénétra dans le salon, élégante et radieuse. (apposé)

Tânără intră în salon, elegantă și radioasă. (element predicativ suplimentar)

Cum se acordă adjectivul cu funcție sintactică de atribut?

- Adjectivul atribut se acordă în gen și număr cu substantivul pe care îl determină:

Elle porte une robe élégante et un joli chapeau.

Ea poartă o rochie elegantă și o pălărie drăguță. (atribut)

- Când același adjec-
tiv atribut determină mai multe substantive, acordul se face la plural:

Elle porte un sac et un chapeau blancs.

Ea are o poșetă și o pălărie albe. (atribut)

Atenție!

Când același adjec-
tiv atribut determină două substantive de gen diferit, acordul se face la masculin plural.

Elle porte une robe et un chapeau blancs.

Ea poartă o rochie și o pălărie albe. (atribut)

- Când mai multe adjective atribut determină același substantiv la plural, ele pot rămâne la singular:

Les littératures anglaise et allemande.

Literaturile engleză și germană.

Cum se acordă adjectivul cu funcție sintactică de nume predicativ sau element predicativ suplimentar?

- Când este nume predicativ (exemplul 1) sau element predicativ suplimentar (exemplul 2), adjec-
tivul se acordă în gen și număr cu subiectul sau cu complementul direct:

Ces enfants sont très gentils. (1) *Je trouve ces enfants très gentils.* (2)

Acești copii sunt foarte drăguți. (1) Găsesc acești copii foarte drăguți. (2)

- Când același adjec-
tiv determină un subiect multiplu (exemplul 1) sau mai multe elemente predicative multiple (exemplul 2), acordul se face la plural:

La mère et la fille sont très gentilles. (1) *Je trouve la mère et la fille très gentilles.* (2)

Mama și fiica sunt foarte drăguțe. (1) Le găsesc pe mamă și pe fiică foarte drăguțe. (2)

Atenție!

Când același adjec-
tiv determină un subiect multiplu, alcătuit din substantive de genuri diferențiate (exemplul 1), sau un element predicativ multiplu format din substantive de genuri diferențiate (exemplul 2), acordul se face la masculin plural:

La mère et le fils sont très gentils. (1) *Je trouve la mère et le fils très gentils.* (2)

Mama și fiul sunt foarte drăguți. (1) Le găsesc pe mamă și pe fiu foarte drăguți. (2)

- Când determină pronumele personal **on**, adjec-
tivul se acordă:

- La masculin singular, când se referă la una sau mai multe persoane:

Respectiv: *On est adulte ou on n'est pas.*

Ești adult sau nu ești.

- La masculin sau la feminin plural, după caz, când este echivalent cu **nous**. Verbul rămâne la singular:

On est bien seules depuis votre départ.

Suntem foarte singure de la plecarea voastră. (este vorba despre niște femei)

On est pareils tous les deux.

Suntem asemănători. (cei care vorbesc sunt doi bărbați sau un bărbat și o femeie)

- Când determină pronumele **ce**, acordul se face la masculin singular:

C'est très bon. Este foarte bun.

- Când determină pronumele **vous**, plural de polițe, adjectivul rămâne la singular:

Vous seriez gentil, monsieur, de me répondre.

Ați fi **amabil**, domnule, să-mi răspundeți.

4

Cum se acordă adjectivul cu funcție de nume predicativ construit cu *avoir l'air*?

- Când este construit cu **avoir l'air**, adjectivul se acordă fie cu subiectul, fie cu substantivul **air**.

Elle a l'air gentille. Elle a l'air gentil.

Ea pare **drăguță**.

~ Dar...

- Acordul se face obligatoriu cu subiectul:

- când subiectul este exprimat printr-un substantiv care denumește un lucru:

Ces tartes ont l'air bonnes.

Aceste **tarte** par **bune**.

- când sensul îl impune:

Cette femme a l'air coquette.

Această **femeie** pare **cochetă**.

- Acordul se face obligatoriu cu substantivul **air** când adjectivul este construit cu un complement:

Elles ont l'air croquant de quelqu'un qui a mal agi.

Ele au aerul **temător** al **cuiva** care a acționat greșit.

5

Cum se acordă adjectivul cu rol de apozitie?

- Adjectivul cu funcția sintactică de apozitie se acordă în gen și număr cu substantivul sau pronumele pe care le determină, de cele mai multe ori subiecte:

Il s'avança, souriant et détendu; et lui serrra la main.

El înaintă, **zâmbitor** și **relaxat**; și îi strânse mâna.

- Când același adjecitiv determină mai multe substantive, acordul se face la plural:

La mère et la fille s'avancèrent vers lui, souriantes et détendues.

Mama și **fiica** înaintară spre el, **zâmbitoare** și **relaxate**.

Atenție!

Când același adjecitiv determină două substantive de genuri diferite, acordul se face la masculin plural.

La mère et le fils s'avancèrent vers lui, souriants et détendus.

Mama și **fiul** înaintară spre el, **zâmbitori** și **relaxați**.

În ce cazuri nu se acordă adjecțivul propriu-zis?

Respect pentru oameni și cărti

Anumite adjecțive rămân invariabile. Este vorba despre:

- **Adjective denumind culori, derive de la substantiv** (*marron / cafeniu, orange / portocaliu, aubergine / de culoarea vinetei, cerise / de culoarea cireșii*):

Elle a acheté des chaussures orange.

Ea a cumpărat pantofi portocalii.

~ Dar...

mauve / mov, rose / roz, pourpre / purpuriu, fauve / arămiu, incarnat / roșu sta-coiu și écarlate / roșu aprins, deși derive de la substantiv, se acordă în număr:

Elle a de belles joues roses.

Ea are obrajii frumoși și **roz**.

- **Adjective denumind culori, determinate de un alt adjecțiv sau de un substantiv:**

Le salon regorgeait de drapés jaune pâle et de tapis bleu roi.

Salonul deborda de **draperii galben pal** și de **covoare bleu royal**.

- **plein și sauf, când au valoare morfologică de prepoziții:**

Ils étaient tous là, sauf les enfants. Il avait des larmes plein les yeux.

Erau toți acolo, **cu excepția copiilor**. El avea ochii **plini** de lacrimi.

~ Dar...

Când **plein și sauf** stau după substantivul pe care-l determină, ele sunt adjective și se acordă:

Les enfants sont saufs. Il avait les yeux pleins de larmes.

Copiii sunt **nevătămați**. El avea **ochii plini** de lacrimi.

- **Adjective ca bas / jos, bon / bun, cher / scump, clair / clar, court / scurt, droit / drept, dur / dur, ferme / ferm, fort / puternic, franc / cinstit, haut / înalt, juste / drept, net / net, când au valoare morfologică de adverb:**

Elles parlent haut. Ils chantent juste. Ces pommes coûtent cher.

Ele vorbesc **tare**. Ei cântă **bine**. Aceste mere costă **scump**.

~ Dar...

Elles sont hautes. Ils sont justes. Elles sont chères.

Ele sunt **înalte**. Ei sunt **corecți**. Ele sunt **scumpe**.

- **Adjectivele demi / jumătate, semi / jumătate și nu / gol, dezbrăcat, desculț, când precedă un substantiv sau un adjecțiv de care sunt legate prin cratimă:**

Il a mangé une demi-baguette. El a mâncaț o **jumătate de baghetă**.

Ils habitent une région semi-désertique. Ei locuiesc într-o regiune **semideșertică**.

Les volets sont mi-clos. Obloanele sunt **pe jumătate închise**.

Il est sorti nu-pieds et nu-tête. El a plecat **desculț și cu capul gol**.

~ Dar...

- Când **nu** este așezat după substantiv, se acordă cu acesta în gen și număr:

Il était pieds nus. El era cu picioarele goale.

- Când **demi** este așezat după substantiv, se acordă doar în gen:

Il a mangé deux baguettes et demie. El a mâncaț două baghete și **jumătate**.

- **Adjectivul feu, cu sensul „defunct, răposat”, când este așezat înaintea grupului alcătuit din substantiv și determinantul său (articol + substantiv, adjecțiv pos. + substantiv): feu ma grand-tante / defuncta mea mătușă.**

~ Dar...

Când **feu** este intercalat între substantiv și un alt determinant, se acordă în gen și număr: **ma feu(e) grand-tante / răposata mea mătușă**.

- **Adjectivul possible / posibil**, când întărește adverbele *le moins / cel mai puțin, le plus / cel mai mult*:
Cueille les pommes les plus grosses possible.
 Culege merele cele mai mari posibil.
- **Adjectivul fort** în expresia *se faire fort de / a se angaja să / a promite*:
Ils se font fort de réussir.
 S-au angajat să reușească.

7

PLUS

Substantivul gens/oameni este masculin plural.

Totuși:

- Când adjecitivul precedă substantivul *gens* și când forma lui de feminine diferă de cea de masculin, acordul se face la **feminin plural**:

Ce sont de vieilles gens.

Sunt oameni bâtrâni.

- Când adjecitivul este așezat după substantivul *gens*, acordul se face la **masculin plural**:

Les vieilles gens sont souvent seuls.

Oamenii bâtrâni sunt adesea **singuri**.

- Adjectivul se acordă la **masculin plural** când substantivul *gens* se referă la o categorie:

De nombreux gens de lettres l'ont lu.

Numeți oameni de literă l-au citit.

- Adjectivele care au aceeași formă la masculin și la feminin se pun la **masculin plural**, chiar dacă sunt așezate înaintea substantivului *gens*:

Quels braves gens!

Ce oameni curajoși!

Această regulă este indispensabilă și când aceste adjective sunt precedate de un determinant variabil în gen:

Quels braves gens!

Ce oameni curajoși!

Pentru acordul adjecitivelor compuse
 ➔ §412.

A CORDUL PARTICIPIULUI TRECUT

«Péché avoué est à demi pardonné.»

8

■ **Regulile de acord ale participiului trecut** (➔ §386-391) variază în funcție de modul în care este folosit:

- singur:

Elle a un visage fatigué.

Ea are o figură obosită.

- cu auxiliarul *être*:

Ils sont partis. Ei au plecat.

- cu auxiliarul *avoir*:

Nous avons mangé des fraises.

Noi am mâncat căpsune.

Les fraises que nous avons mangées étaient délicieuses.

Căpsunele pe care le-am mâncat erau delicioase.

- prin raportare la verbele reflexive:

Elle s'est coupée. Ils se sont souri. Elle s'est coupé une tartine.

Ea s-a tăiat. Ei și-au zâmbit. Ea și-a tăiat o felie de tartă.

Cum se acordă participiul trecut folosit singur?

Respect pentru oameni și cărti

Participiul trecut folosit singur urmează regulile de acord ale adjecțivului, fie că este atribut (exemplul 1), nume predicativ (exemplul 2) sau are altă funcție sintactică (exemplul 3). El se acordă în gen și număr cu substantivul sau cu pronumele pe care îl determină.

Elle a un visage fatigué. (1) Catherine est fatiguée. (2)

Are o față **obosită**. (1) Catherine este **obosită**. (2)

Fatiguée, Catherine s'allongea. (3)

Obosită, Catherine s-a întins. (3)

~ Exceptii:

- *attendu / aşteptat, (non)(y) compris / (ne)inclus, entendu / auzit, excepté / cu excepția, ôté / cu excepția, în afară de, supposé / presupunând, vu / văzut, aşezate în fața substantivului, se folosesc ca prepoziții și rămân invariabile:*

Tous ont été invités, excepté les enfants. Toți au fost invitați, **cu excepția** copiilor.

Atenție!

Toate aceste participii se acordă când sunt așezate după substantiv:

Tous ont été invités, les enfants exceptés. Toți au fost invitați, cu excepția copiilor.

- *étant donné / dat fiind, mis à part / pus deoparte, separat, passé / trecut, chiar când sunt așezate în fața substantivului, se pot acorda. Scriem deopotrivă:*

Passé(es) les vacances, ils ne se revirent plus.

Odată **trecută** vacanța, ei nu se mai revâzură.

- *ci-annexé / anexat, ci-inclus / inclus, ci-joint / alăturat rămân invariabile când au valoare de adverb, adică atunci când pot fi înlocuite prin ci-dessus / sus, ci-dessous / jos, ci-contre / lângă.*

Folosite astfel, sunt în general așezate:

- la începutul propoziției:

Ci-joint les exemplaires demandés. **Alăturat**, exemplarele cerute.

- în fața unui substantiv fără determinant:

Trouvez ci-joint photocopie du document. Găsiți **alăturat** fotocopia documentului.

Atenție!

Toate aceste participii se acordă când sunt folosite cu valoarea unui adjecтив.

Folosite astfel, sunt în general așezate:

- după substantiv:

Veuillez examiner les documents ci-joints.

Vă rugăm să analizați documentele **alăturate**.

- în fața unui substantiv precedat de un determinant:

Je vous adresse ci-jointe ma demande de congé.

Vă înaintez **alăturat** cererea de concediu.

- * *approuvé / aprobat, lu / citit, vu / văzut* sunt întotdeauna invariabile când sunt folosite în locuțiuni precum: *lu et approuvé / citit și aprobat, vu / văzut.*

Cum se acordă participiul trecut al verbelor conjugate cu auxiliarul être?

Participiul trecut al verbelor conjugate cu auxiliarul **être** (conjugare la ditatea pasivă și anumite verbe intranzitive ca *aller, venir, arriver...*) se acordă în gen și număr cu subiectul:

Elles ont été déçues par ton attitude. Ils sont partis hier.

Ele au fost **dezamăgite** de atitudinea ta. Ei au plecat ieri.

 Excepții:

- Participiul trecut al verbelor impersonale conjugate cu auxiliarul *être* rămâne invariabil: oameni și cărți.

Il est tombé des trombes d'eau. Il est arrivé un malheur.

Au căzut averse violente. S-a întâmplat o nenorocire.

- Participiul trecut din compoziția unui infinitiv la ditatea pasivă sau a unui infinitiv trecut la ditatea activă se acordă:

après avoir été puni(e)(s) după ce au fost pedepsiți/te;

après être parti(e)(s) după ce au plecat.

11

Cum se acordă particiul trecut al verbelor conjugate cu auxiliarul *avoir*?

- Verbul conjugat cu *avoir* nu are complement direct. Nu se face acordul:

 Elle a terminé. Ea a terminat.

Nous avons déjà mangé. Am mâncat deja.

- Verbul conjugat cu *avoir* are un complement direct așezat după verb. Nu se face acordul:

 Nous avons mangé des pâtes. Am mâncat paste.

- Verbul conjugat cu *avoir* are un complement direct care precedă verbul. Particiul trecut se acordă în gen și număr cu complementul direct:

 Les pâtes que nous avons mangées étaient délicieuses.

Pastele pe care le-am mâncat erau delicioase.

12

Cazurile dificile de acord al particiului trecut conjugat cu auxiliarul *avoir* (► §13 la §19)

13

Cum se acordă particiul trecut când verbul conjugat cu *avoir* este urmat de un infinitiv?

- Când complementul direct face acțiunea exprimată de infinitiv, particiul se acordă cu complementul direct:

 Je les ai entendues calomnier. (= ce sont elles qui calomnient)

Le-am auzit calomniind. (= ele sunt cele care calomniază)

 Les musiciens que j'ai entendus jouer, étaient excellents.

Muzicienii pe care i-am ascultat cântându-se erau excelanți.

- Când complementul direct suportă acțiunea exprimată de infinitiv, nu se face acordul:

 Je les ai entendu calomnier. (= ce sont elles qu'on calomnie)

I-am auzit calomniind. (= ele sunt cele calomniate)

 Les airs que j'ai entendu jouer étaient très beaux.

Ariile pe care le-am auzit cântându-se erau foarte frumoase.

Atenție!

- Particiul *fait* urmat de un infinitiv este în totdeauna invariabil:

Je les ai fait courir. Elle s'est fait prendre à son propre piège.

Le-am făcut să aleagă. Ea s-a prins în propria-i capcană.

- După noua reformă ortografică, particiul trecut al lui *laisser* urmat de un infinitiv rămâne invariabil în toate cazurile.

Elle s'est laissé aller. Je les ai laissé partir. Ea s-a lăsat dusă. I-am lăsat să plece.

Cum se acordă participiul trecut atunci când are drept complement direct pronumele neutru le?

14

În acest caz, *le* are sensul lui *cela* și **participiul trecut rămâne invariabil**:

Cette dissertation est plus facile que je ne l'aurais cru.

Această disertație e mai ușoară decât aș fi crezut.

Cum se acordă participiul trecut atunci când are drept complement direct pronumele personal adverbial en?

15

După majoritatea autorilor, **participiul trecut precedat de *en* rămâne invariabil**.

Totuși, în vorbire, acordul se face adeseori:

J'ai ramassé des crevettes. J'en ai ramassé(es).

Am adunat creveti. Am adunat (creveti).

Cum se acordă participiul trecut atunci când complementul direct este exprimat printr-un substantiv colectiv urmat de un complement exprimat prin substantiv la plural?

16

Participiul trecut se acordă cu substantivul colectiv (exemplul 1) sau **cu complementul său** (exemplul 2), în funcție de elementul pe care vrem să-l accentuăm:

Son état ne m'étonne pas, vu la quantité de bonbons qu'il a mangée. (1)

Nu mă miră starea lui de sănătate, având în vedere **cantitatea** de bomboane pe care a mâncat-o. (1)

Son état ne m'étonne pas, vu la quantité de bonbons qu'il a mangés. (2)

Nu mă miră starea lui de sănătate, având în vedere cantitatea de **bomboane** pe care le-a mâncat. (2)

Cum se acordă participiul trecut atunci când se află în raport cu un adverb de cantitate urmat de un complement?

17

Participiul trecut se acordă cu complementul adverbului:

Combien de bonbons as-tu mangés? Câte bomboane ai mâncat?

Cum se acordă participiul trecut al anumitor verbe intranzitive însotite de un complement circumstanțial care exprimă durata, valoarea...?

18

Anumite adverbe intranzitive precum *courir / a fugi, coûter / a costa, dormir / a dormi, durer / a dura, marcher / a merge, mesurer / a măsura, peser / a cântări, régner / a domni, reposer / a se odihni, valoir / a valora, vivre / a trăi* etc. sunt adesea însotite de un complement circumstanțial care exprimă durata, distanța, prețul, valoarea și care nu trebuie confundat cu un complement direct:

Participiul trecut al acestor verbe rămâne, deci, invariabil:

Ce livre m'a coûté cent francs. Această carte m-a costat o sută de franci.

Les cent francs que ce livre m'a coûté.

Cei o sută de franci căt m-a costat această carte.

~ Dar ...

courir / a fugi, coûter / a costa, peser / a cântări, valoir / a valora, vivre / a trăi pot fi tranzitive și deci pot primi un complement direct. În aceste cazuri, participiul lor trecut este variabil:

- **courir** este tranzitiv când are sensul lui „a se expune la”:

Tu n'imagines pas les risques qu'il a courus. Nu-ți imaginezi riscurile la care s-a expus.

Respect pentru oameni și cărti

- **coûter** este tranzitiv când are sensul lui „a pricinui un neajuns”:

Tu n'imagines pas les efforts que ce travail m'a coûtes.

Nu-ți imaginezi ce eforturi m-a costat această afacere.

- **peser** este tranzitiv când are sensul lui „a stabili greutatea”, „a examina”:

Emballle les gâteaux que j'ai pesés. Ambalează prăjiturile pe care le-am cântărit.

- **valoir** este tranzitiv când are sensul lui „a avea drept consecință”:

Oublions les réflexions que m'a values votre conduite.

Să uităm ce consecințe a avut comportamentul tău.

- **vivre** este tranzitiv când semnifică „a petrece”, „a încerca” (sentimente):

Il n'oublierait pas les heures qu'ils avaient vécues ensemble.

El nu ar uita orele pe care le-au petrecut împreună.

19

Cum se acordă participiile trecute dit / spus, dû / datorat, cru / crezut, pensé / gândit, permis / permis, prévu / prevăzut, su / știut, voulu / vrut?

Ele urmează regula generală când au un complement direct antepus:

Je les ai crus; lorsqu'ils m'ont dit que tu étais malade.

I-am / le-am crezut, când mi-au spus că erai bolnav.

Il se souvient de toutes les paroles que j'ai dites.

El își amintește toate cuvintele pe care le-am spus.

~ Dar ...

Toate aceste participii trecute, precum și participiul trecut al verbului *pouvoir*, rămân invariabile când au drept complement direct:

- **un infinitiv:**

Tous les progrès que j'ai cru faire ont été inutiles.

Toate progresele pe care am crezut că le fac au fost inutile.

- **o propoziție sau un infinitiv subînțelese:**

Il a fait toutes les démarches qu'il avait dit (qu'il ferait).

El a făcut toate demersurile pe care spusește (că le va face).

Elle a fait tous les progrès qu'elle a pu (faire).

Ea a făcut toate progresele pe care le-a putut (face).

20

Acordul participiului trecut al verbelor pronominale (reflexive) (➡ §21-23)

21

Cum se acordă participiul trecut dacă verbul nu este urmat nici de un complement direct, nici de un infinitiv?

Participiul trecut se acordă în gen și număr cu subiectul. Prin urmare:

- Indiferent dacă verbele reflexive au sens reflexiv sau reciproc, pronumele reflexiv este complement direct al auxiliarului *avoir*, subînțelește. Se aplică deci regula de acord a participiului cu un complement direct așezat în fața verbului:

Elle s'est levée. → elle a levé s' = C.O.D. (sens réfléchi)

Ea s-a scăpat. = complement direct (sens reflexiv)

Ils se sont vus. → ils ont vu l'un l'autre = C.O.D. (sens réciproque)

Ei s-au văzut. = complement direct (sens reciproc)

Atenție!

- Participiul trecut din componența infinitivului trecut se acordă:

Après s'être regardée dans la glace, elle sortit. După ce s-a privit în oglindă, ea a ieșit.

- Participile verbelor se **complaire** (a se plângere), **se deplaire** (a nu se simți bine într-un mediu, a nu se complăcea), **se mentir** (a se minti), **se nuire** (a se plăcisi), **se parler** (parleai à soi; a-și vorbi sieși), **se plaître** (plaître à soi; a se plăcea), **se ressembler** (a semăna), **se rire de** (a râde de), **se sourire** (a-și surâde), **se succéder** (a se succeda), **se suffire** (a-și fi suficient sieși), **se survivre** (a-și supraviețui), **s'en vouloir** rămân invariabile, căci pronumele reflexiv se nu este, în aceste cazuri, complement direct, ci complement indirect:

Ils se sont nus. = *Ils ont nus l'un à l'autre.*

Ei s-au plăcisi. = Ei s-au plăcisi reciproc.

Elles se sont plu. = *Elles ont plu l'une à l'autre.*

Ele s-au plăcut. = Ele s-au plăcut una pe alta.

Ils se sont sourit. = *Ils ont souris l'un à l'autre.*

Ei și-au zâmbit. = Ei și-au zâmbit unul altuia.

Ils s'en sont voulu. = *Ils en ont voulu à eux-mêmes.*

Ei și-au purtat pică. = Ei și-au purtat pică unul altuia.

Ils se sont succédé sur la scène. = *Ils ont succédé l'un à l'autre.*

Ei s-au succedat pe scenă. = Ei și-au succedat unul altuia.

Dar...

Ils se sont suivis sur la scène. = *Ils ont suivi l'un l'autre.*

Ei s-au succedat pe scenă. = Ei au urmat unul altuia.

- Dacă verbele reflexive au sens pasiv sau sens vag, neprecizat, aplicăm regula de acord în gen și număr cu subiectul:

Ces livres se sont bien vendus. = *Ces livres ont été bien vendus.*

Aceste cărți s-au vândut bine. = Aceste cărți au fost bine vândute. (sens pasiv)

Des prisonniers se sont échappés. Niște prizonieri au evadat. (sens vag)

Cum se acordă participiul trecut dacă verbul are un complement direct?

22

Dacă verbul are un complement direct, urmăm regula de acord cu auxiliarul **avoir**:

- Complementul direct se află după verb; nu se face acordul:

Elle s'est coupé une énorme tartine. (= *Elle a coupé une énorme tartine à elle.*)

Ea și-a tăiat o felie enormă de tartă.

În acest caz, pronumele reflexiv nu mai este complement direct, ci complement indirect.

- Complementul direct se află înaintea verbului; se face acordul:

La tartine qu'elle s'est coupée est énorme. Felia pe care ea și-a tăiat-o este enormă.

Cum se acordă participiul trecut dacă verbul este urmat de un infinitiv?

23

Dacă verbul este urmat de un infinitiv, se aplică regula de acord cu infinitivul:

- Infinitivul are sens activ; se face acordul:

Elle s'est entendue appeler à l'aide. (c'est elle qui appelle)

Ea a fost auzită strigând după ajutor. (ea este cea care strigă)

- Infinitivul are sens pasiv; nu se face acordul:

Elle s'est entendu appeler. (c'est elle qu'on appelle)

Ea s-a auzit strigată. (ea este cea strigată)